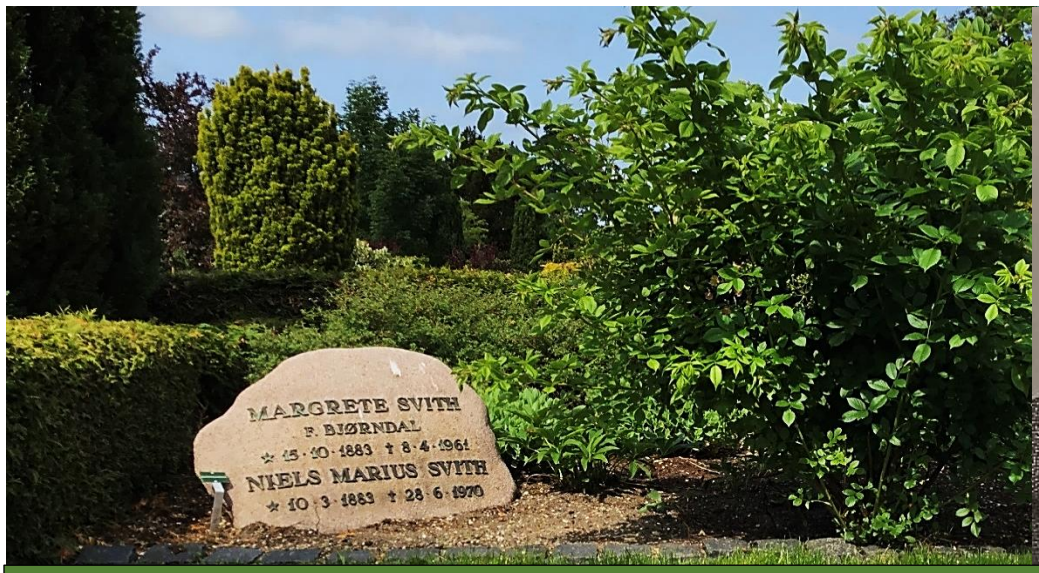
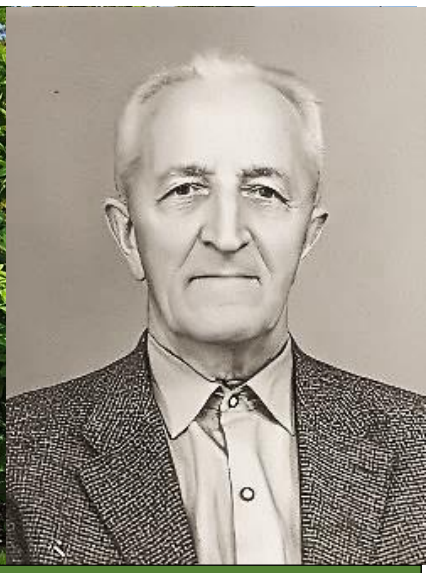

Læge

Niels Marius Svith (1873 – 1970)

Lægen

Én af de mest farverige og legendariske personer i 1900-tallets Ribe er lægen Niels Marius Svith, som virkede i byen 1913-1970.

Niels Svith er født i Emmelev på Nordjursland, hvor hans forældre, Simon Nielsen Svith og Karen Severinsen, ejede en gård. Han var den ældste i en søskendeflok på fire. Trods en forventning om, at han skulle overtage gården, fik han lov til at læse videre. Efter mellemskoleeksamen i Grenå og eksamen fra et studenterkursus i København i 1905 læste Niels Svith medicin på Københavns Universitet med henblik på at få en almen lægepraksis. Han havde oprindelig haft en plan om at blive dyrlæge.

Ægteparret Svith

Niels S. blev i 1915 gift med Margrete Bjørndal (1883-1961), der var uddannet som lærer fra Zahles Seminarium i København. De to havde mødt hinanden på det pensionat, hvor de begge boede under deres studier. Derefter tog hun 1.del af lægestudiet, men gjorde det ikke færdigt. Efter etablering af Niels Sviths lægepraksis i Ribe hjalp hun til med mindre ting i klinikken.

Efter endt eksamen arbejdede Niels blandt andet på Sct. Johannesstiftelsens sygehus i Vejle og på Vejle Sanatorium.

I 1913 flyttede Niels Svith til Ribe, hvor han i en kort tid var reservelæge på Amtsygehuset.

Fra 1. September nedsætter jeg mig i **Ribe** som **praktiserende Læge** (særlig Mavesygdomme og Tuberkulose) med Bopæl i den fhv. Stiftsprovst Pedersen tidligere tilhørende Ejendom i Nørreportsgade.

Selvbefordring pr. Bil til almindelige Vognmandstakster.

Niels Svith,
p. t. Reservelæge paa Amtssygehuset i Ribe.

Ribe Stiftstidende 9. juni 1914

Fra 1. september 1914 oprettede han egen praksis på Nederdammen 27.

Med nærheden af den daværende tyske grænse lige syd for Ribe gav det læge Svith mulighed for under sygebesøg i Nordslesvig at samle oplysninger til gavn for 1. Verdenskrigs allierede: England, Frankrig og USA.

Ved den alvorlige stormflod ved Rejsby i august 1923 oprettede han en klinik på en gård for de digearbejdere, der blev bragt ind fra det overskyllede område. Han søgte selv ud på diget fra Astrup for at komme én af de overlevende til undsætning, men uden held. 19 digearbejdere mistede livet under stormfloden.

Som læge oparbejdede han en stor patientkreds i Ribe og omegn. I begyndelsen i privatboligen, senere flyttedes den til en bygning i baggården.

Under den finsk-russiske vinterkrig i 1939-40 og igen i 1941 var han af Røde Kors udsendt til Finland, der manglede læger, da mange finske læger var indkaldt til hæren. Han var således ikke hjemme, da Danmark blev besat af tyskerne. Opholdet i Finland gav venner for livet.

Modstandsmand

Han blev involveret i Modstandsbevægelsen og deltog i flere våbenmodtagelser. Han var med til at planlægge en sprængning af jernbanebroen over Ribe Østerå, men aktionen måtte aflyses, da tyskerne havde forstærket vagterne.

Under en razzia i forbindelse med nedskydningen af modstandsmanden Knud i Tange Plantage 2. februar 1945 oprulledes gruppen, og Niels Svith og flere andre blev ført til Gestapos hovedkvarter i Staldgården i Kolding, hvor han sad indtil 2. maj.

Under besættelsen skrev han på en doktordisputats med titlen ”Hepatitis

uden icterus" = "Leverbetændelse uden gulsot (gulfarvning)".
Arbejdet blev forsinket af krigen og blev ikke antaget som doktordisputats. Han skrev flere artikler om sygehistorier, der som led i datidens vidensdeling blandt læger, nu og da blev trykt i "Ugeskrift for Læger".

En spejderfamilie

Familien Svith var i mange år synonym med de gule og de blå spejdere i Ribe. Niels Svith og sønnen Palle var ledere af de gule drengespejdere, mens Niels Sviths hustru Margrete og datteren Bente var leder af de blå pigespejdere. Senere er de to korps sluttet sammen i Det Danske Spejderkorps med blå uniformer. I 1926 købte en række

ripensere den gamle fårehytte ved Tange Bakker til spejderne, og i 1928 forærede ejeren af Tangegård, der ejede Tange Bakker, husets grund til spejderne.

Herfra har man siden drevet spejderarbejdet, idet ulveungerne dog mest har holdt til på Nederdammen 27.
Niels Svith var også aktiv på landsplan. I 1966 blev han tildelt spejderkorpsets øverste udmærkelse, Sølvulven, for

Spejderlederen

sin store indsats for spejderbevægelsen. Han var da 83 år og formentlig landets ældste aktive spejderleder.
Niels Svith var friluftsmennesker og godt oppe i 80'erne løb han stadig på ski i Norge med sin jævnaldrende norske svoger. Han var også over 80 år, da han lærte at svømme i Ribe Friluftsbad og tog 200 m mærket. Også byens kulturliv deltog han ivrigt i. Han var blandt andet på et tidspunkt formand for Antikvarisk Selskab.

Den legendariske læge

Barnebarnet Lone fortæller, at selv om hun kun var 12 år, da farfaderen døde, husker hun ham vældig godt. Han var sej og viljestærk, og han "fyldte meget". Han var speciel – både som læge og farfar. Der gik mange historier om ham, som hun hørte, når hun som ung "gik i byen". Hun ved ikke, om de er rigtige, eller om de bare er billeder på, hvordan han var. Blandt andre var der mange historier om, at han "rykkede hoveder på plads" (udøvede kiropraktik), og at han "ikke stod ud af bilen ved indsprøjtninger, men blot rullede vinduet ned, bad patienten smøge ærmet op og gav indsprøjtningen gennem vinduesåbningen. Det er gode historier; men de beskriver måske meget godt, hvad han gjorde: "Han kom, gjorde det, han skulle, og kørte igen".

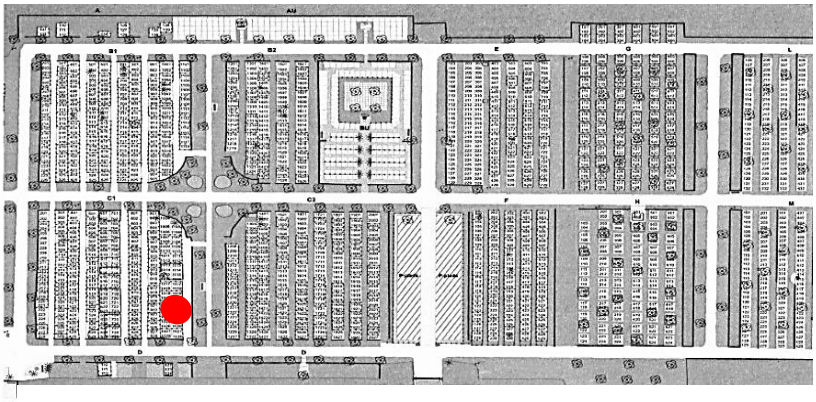
Måske lod han af og til bilen stå med tændt motor, mens han var inde på sygebesøg. I 2016 mødte Lone en gammel kvinde uden for Ribe, som huskede hendes farfar som læge. Hun fortalte, at han kørte halvvejs op på fortovet og lod bildøren stå åben, mens han besøgte patienten.
Han var en frygtet bilist. Når han

Udkørslen

skulle på patientbesøg kørte han med god fart og under heftig dytten ud gennem porten til hovedgaden i sikker forventning om, at folk flyttede sig. Øvrige trafikanter måtte derfor altid forsigtigt liste sig forbi portåbningen til Nederdammen 27. (Ribes hovedgade var endnu ikke gågade.)
Som godt 80-årig mistede han sit kørekort efter et færdselsuheld, hvor politiet mente, at han ikke havde overholdt sin vigepligt. For at passe sin praksis hyrede han derfor en chauffør til at køre for sig. Som 84-årig generhvervede han kortet. Han blev efter køreprøven rost af kørelæreren for at have "læst på lektien". Han var for øvrigt én af Ribes første bilejere.
Niels Svith var læge i Ribe i 56 år. Fra 1962 sammen med sønnen Palle, som var en af initiativtagerne til opførelsen af Lægehuset i Tvedgade. Palle Svith oplevede efter faderens død et stort rykind af patienter, som ikke havde turdet komme før af frygt for at møde "den Gamle".
Niels Svith døde i 1970 efter at være faldet i brusebadet og brækket lårbenet. Efter 3 måneder på sygehuset afgik han ved døden. Hustruen Margrete døde allerede i 1961. De er begge begravet på Den Ny Kirkegård.
En del af hans remedier og skriftlige arbejder er af arvingerne afleveret til Steno Museet i Aarhus, hvor de indgår i museets samling.

Fortællingen er skrevet af Ribe Kirkegårdes Fortællegruppe med god hjælp fra barnebarnet Lone Sviths erindringsfortællinger til Steno Museet. Hun har ligeledes udlånt familiebillederne til fortællingen.

Tangevej **INDGANG** **Tangevej**

● Her findes graven

RIBE KIRKEGÅRDE